

BULUT YAVUZ

Çocuk edebiyatından distopyaya: Harry Potter

Fantastik edebiyatın en bilinen eseri şüphesiz Yüzüklerin Efendisi serisidir, onun hemen arkasından ise Harry Potter serisi gelmektedir. Yüzüklerin Efendisi ile aynı yolu izleyip, filmleri de yapılan seri, her ne kadar Tolkien'in başyapıtından daha az satmış olsa da pejoratif anlamıyla 'çok satan' yaftası yemek gibi makus bir talihe sahiptir. Oysa kitaplar, 'çok satan' olarak tabir edilen eserlerin zayıf örgülü, bağlantı kopuklukları olan tarzının çok dışında, sağlam bir kurguya ve karakter derinliğine sahiptir, ayrıca ciddi bir mitolojik bilginin arka planda işlendiği de rahatlıkla söylenebilir.

Büyük bir dünyanın keşfi

Seri, esas olarak fantastik edebiyatın gereksindiği başka bir dünya tasarımının, bildiğimiz haline bir gedik açarak başlar. Bir gün, İngiltere'de tuhaf olaylar gözlenir, sabahları her yerde baykuşlar vardır, insanlar tuhaf kıyafetlerle sokaklardadır. Serideki büyü dışı insanlar için söylendiği haliyle mugglelar, fark ettiği ama ait olmadıkları bir şenliğin ortasında bulurlar kendilerini. Kitabın bu bölümü Harry Potter'ın teyzesinin kocası olan Vernon Dursley'nin gözünden aktarılır. Bu şenliğin gecesinde Harry Potter teyzesinin -belirtmekte fayda var, hiç sevilmediği bir yer olan evine bırakılır. On bir sene boyunca evde sığıntı gibi yaşatılır ve Harry Potter'ın ağzından büyüye dair ufak belirtiler, onun perspektifinden anlatılır. On birinci yaş gününe yakın onun adına gelen postalar, diğer aile fertleri tarafından onun okumaması için parçalanır ve en nihayetinde büyü'nün var olduğu bir dünyanın keşfi ile kitabın başında açılan gedik kendi uzamını yavaşça kurtmaya başlar.

Seri boyunca, hem Harry'ye dair detaylar, hem de büyü dünyasının yakın tarihine ilişkin detaylar, yavaş yavaş açığa çıkarlar. Örneğin, sihir bakanlığı kurumunun varlığını ilk kitapta

öğreniriz, ancak sihir bakanlığının aynı zamanda İngiliz hükümetine de yarı özerk bir şekilde bağlı olduğunu altıncı kitaba kadar bilmeyiz. Bunun nedeni ise, kitapta, belli olayların anlatımı dışında, Harry Potter'ın gözünün esas alınmasıdır.

Fantastik edebiyatın çoğulculuğu

Harry'nin arkadaş çevresinin temsili kuvveti ise, serinin gücünü bir kat daha artırmaktadır. Harry Potter'ın arkadaş çevresinde, aynı şeyi temsil eden iki unsur bulmak olanaksızdır. Yakın arkadaşlarından Hermione, soykütüğünde büyüyle ilişkisi olmayan muggle kökenli bir cadıdır ve Harry'nin döneminin en yetenekli ve en bilgili cadısıdır. Diğer tarafta ise safkan büyücü bir soya sahip olan Ron, hiçbir ayırt edici yetenek -satraç bilgisini saymazsak- göstermemektedir. Arkadaş ya da büyük bir ağabey sayılması gereken Hogwarts'ın bekçisi Hagrid, yarı-devdir. Rowling bu kurguyu, ırkçılığa karşı bir söylem geliştirmek için de sık sık kullanacaktır. Çünkü büyü'nün dünyası da, bizim büyüsüz dünyamızla aynı kusurlara sahiptir.

İrkçilik, kanın saflığı, cinsiyetçilik kendi doğal ortamında gözlemlenme olanağına Rowling'in güçlü kalemi ile ulaşmaktadır. Harry Potter bu açıdan çoğulculuğun bir temsilini verme başarısını da göstermektedir. Bu çoğulculuk ve karşısında bulunan tek tipleştirici arayış arasındaki mücadele özellikle beşinci ve yedinci kitaplarda oldukça detaylı bir şekilde işlenmiştir.

Asla gelmeyen kurtarıcı

Kitabın oldukça önemli bir diğer figürü ise, Dumbledoredür. Hogwarts'ın müdürü olmanın yanında, kendi çağının en büyük büyücüsü sayılan bu figürün, kitaptaki işleyişinde bunu destekleyen neredeyse hiçbir örnek olmaması dikkat çekicidir. Okurken eğer dikkat edilirse, Dumbledore hiçbir büyük savaşta, olayda ya da durumda vaktinde orada olmamaktadır. Dumbledore, Kafka'dan mealen söylenecek olursa, kıyametten bir gün sonra gelen kurtarıcı görünüşü çizmektedir. Özellikle fantastik edebiyatın olmazsa olmazı olan epik savaşta Dumbledore'un olmaması iyi bir fantastik edebiyattan beklenen kahramanın kahra-

manlığa ait özünün yavaş yavaş oluşması gerektiği fikrini desteklemektedir.

Serinin bir başka özelliği ise, aydınlık bir dünya ve -Harry'nin o kadar ezildikten sonra okulu kazanıp nefes alma olanağına kavuşması ile başlayan- yeni umutlar ile açılıp, kitaplar ilerledikçe, giderek distopik bir şeye dönüşmesidir. On bir yaşındaki bir çocuk için uygun başlayan ilk kitap, sonunda bir kâbusa dönüşmektedir. Eserin üçüncü ve yedinci kitabı dışında bütün kitaplarda tekrarlanan benzeri kâbuslar, kitaplar ilerledikçe dünyanın tasvirinin de giderek daha karanlık bir hale bürünmesi ile daha vurucu bir hale gelmektedir.

Harry Potter serisi, her ne kadar sınırdan bir dünya yaratma işine soyunmamış olsa da, fantastik edebiyat okurları için olduğu kadar sıkı örülmüş ve sağlam bir söylem arayışında olan okurlar için de oldukça keyifli bir kitap olma özelliğini taşımaktadır.

Harry Potter ve Felsefe Taşı, J. K. Rowling, Çeviren: Ülkü Tamer, **YKY**, 2001

Harry Potter ve Sırlar Odası, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay, **YKY**, 2001

Harry Potter ve Azkaban Tutsağı, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay - Kutlukhan Kutlu, **YKY**, 2001

Harry Potter ve Ateş Kadehi, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay - Kutlukhan Kutlu, **YKY**, 2001

Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay - Kutlukhan Kutlu, **YKY**, 2003

Harry Potter ve Melez Prenses, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay - Kutlukhan Kutlu, **YKY**, 2005

Harry Potter ve Ölüm Yadigarları, J. K. Rowling, Çeviren: Sevin Okyay - Kutlukhan Kutlu, **YKY**, 2007

